

Balesetvédelem a lovak körül a Polgárőrség Lovas Tagozata számára

Minden tevékenységnek van valamilyen kockázta, de ezek mértéke óriási szélsőségek között mozog. Egy szakácsnak sütés-főzés közben forró zsír fröccsenhet a kezére, ami megpirosodik, a nyeregből kibillent lovas pedig, akinek lába a kengyelbe szorult, és ló vágtában vonszolja, az szörnyethalhat.

Lovak közelében tartózkodni, velük bármilyen tevékenységet folytatni (etetés, ápolás, patkolás, gyógyítás, idomítás, lovaglás, hajtás stb.) mind balesetveszélyes tevékenységnek számít.

Néhány, a baleseteket előidéző okok közül:

- a ló zsákmány állat, ebből adódóan az ijedezés és a menekülés „mindennapi tevékenységének” számít,
- a ló testsúly- és erőkülönbsége az emberhez viszonyítva,
- az adott ló természete, és a vele kapcsolatban lévő személy szükséges képessége nem összeilleszthető,
- a lovak hormonális tevékenységéből eredeztethető balesetek (pl. sárlós kanca, „bevadult” csődör),
- a lovak küzdelme a hierarchiában elfoglalható magasabb helyért és annak megtartásáért (ilyenkor a másik ló a támadás célpontja, csak ahogy mondani szokták, a lovas volt rosszkor rossz helyen),
- a lovak mozgásigényének kielégítetlensége (ún. „istállógöz”),
- a helyszíni körülmények (természetes és mesterséges) hibás értékelése, kiemelten az igénybevétel (lovaglás) jármódjára és azon belül az iramra,
- ló- és lovas felszerelések alkalmatlansága,
- az épített környezet (istálló, karám, lovaglópálya) alkalmatlansága,
- stb.

A felsoroltakból adódóan a lovaglás a súlyos és halálos balesetek tekintetében sajnos „előkelő helyen” van a mindennapi tevékenység és a sport területén is. Senki sem úgy születik, hogy a lóhoz kapcsolódó képességek maradéktalanul benne legyenek. A tehetség és a képzés (elméletben és gyakorlatban) önszorgalommal, kitartással párosulva eredményezheti azt a tudásszintet, ami lehetővé teszi, hogy lovaikat az elfogadható kockázta határain belül tudjuk igénybe venni. Kockázat nélküli lóigénybevétel nem létezik!

Ló és ember együttműködése a leghatékonyabb kockázat csökkentő tényező. Ez a dolog viszont egyáltalán nem egyszerű, mivel a ló zsákmányállat, az ember pedig ragadozó. A lónak lovaglaskor egy ragadozót kell eltérni a hátán és bízni kell neki abban, hogy nem fogja átharapni felülről a nyakát. El kell tehát nyerni legelőször a ló bizalmát, amire az ápolás ad lehetőséget. Az ápolás (csutakolás, kefével tisztítás) simogató tevékenység, mely két ember között, ember és állat között a szeretet kifejezése. Két ló között is megfigyelhető, amikor a lovak egymás mellett ellentétes irányban állva társuk martájékát finom ajakmozdulatokkal, szinte masszírozzák. Ha valaki nem a saját lován ad szolgálatot, akkor feltétlenül szükséges az, hogy a ló előkészítését (ápolás, felszerelés) ő maga végezze el!

Ápolás:

- Az ápolás történhet állásban, bokszban, karámban, legelőn.

- Ápoláskor a ló ne tudjon otthagyni bennünket, tehát mozgását elsősorban kikötéssel, vagy megtartó segítő személy bevonásával akadályozzuk meg.
- Mindig a ló bal elején kezdjük és a jobb hátuljánál fejezzük be a munkát.
- A szerszám felfekvési helyeire fordítsunk különös gondot, hogy a rátapadt szennyeződés helyén szerszám feltörés ne keletkezhesen.
- Csiklandós, érzékeny bőrű lovaknál óvatosan, puha kefével ápoljunk.
- Az éles fűrészfogas vakaró a kefék tisztításra szolgáljon, ne durva lóápolásra.
- A lábak felvételénél nem kapdosunk a lábvégekhez, hanem elől a lapockától, hátul csípőtől finoman – az érintés megszakítása nélkül – jussunk el a boka tájékára, ahol ráfogunk, és kíméletesen emeljük fel a lábat.
- A patatalp kitisztítása után nem leejtjük, hanem visszaengedjük a lábakat.
- Slagolást az időjárás függvényében terjeszthetjük ki a ló különböző testrészeire, és mindig az elülső lábvégeknél kezdjük.
- Menet (igénybevétel) közben is szükség lehet patatalp tisztításra, amikor kő szorul a nyírbarázdákba, vagy olvadó hóból gombóc képződik a patkószárok között (ez utóbb a ló botlását, láb átbicsaklását, húzódását eredményezheti).
- A sarkos téli patkóból szolgálat után a sarkokat csavarjuk ki, mert ennek elmaradása esetén a ló:
 - éjszakai pihenőben pártatiprást okozhat saját magának, a mellette lévő lábon (elsősorban hátulsón) ami tetanuszos fertőzést eredményezhet,
 - súlyos szakított sebet ejtethet másik lovon, vagy ápolón,
 - betonozott bokszban (még bővebb almozásnál is) szabálytalan (saroknál megemelt) pataállást biztosít, mely káros az alsó ízületekre,
 - pihenése, fekvése során ún. patkókelést okozhat a könyök ízületnél.

Gondozás

- Az alomban nem lehet semmi olyan, ami a lónak állásban, vagy lefekvéskor sérülést okoz.
- Az alom tisztítását lehetőleg úgy végezzük, hogy a ló ne legyen jelen.
- Ló jelenlétében a vasvillával könnyen okozhatunk sarokvánkos- vagy csüdsérülést, ló megriadása esetén pedig bármi előfordulhat lónál és gondozónál egyaránt.
- Ha éjszakára vödörben hagyunk vizet a bokszban, az ne a padlózatot legyen, hanem biztonságosan felakasztva.
- Állásban kikötött ló mellé úgy megyünk be, hogy a fara mögött bal oldalon állva nevéen szólítjuk, és ha jobbra lépett, belépünk és nyakát megveregetjük.
- Bálázott széna etetésekor (főként a kis kockabáláknál) a préselt szálakat szedjük szét, mert a gép a kaszálon mindent bebáláz, ami az útjába kerül, így veszélyes anyag (üveg, szögesdrót, lemez stb.) kerülhet a lovak elé.
- Meg kell akadályozni, hogy a lovak abrakarmányhoz hozzáférve bezabáljanak.
- Télen istállón belül is fagypontra alá kerülhet a hőmérséklet, így elsősorban a járatokon a kilöttyent, szétfolyt, megfagyott vízen elcsúszhat a ló.
- A bokszok deszkázata olyan erős anyagból készüljön, hogy a ló rárúgással ne tudja átszakítani, mert súlyos lábvég sérüléseket szenvedhet lába visszahúzásakor.
- A deszkázás feletti rács olyan sűrű fogazatú legyen, hogy egy felágaskodó ló patája közé ne férhessen, mert ellenkező esetben a lábtörés szinte biztos.
- Tűzbiztonsági szempontból követelmény, hogy a bokszok és istállók ajtaja mindig kifelé nyíljon, mert a menekülni akaró lóval (lovakkal) szemben a gondozó nem tudja szabaddá tenni a kijáratot.
- A járaton (folyosón) veszélyt okozó tárgy a lovak ki- és bevezetése közben nem lehet.
- Bokszban és karámban sosem hagyunk a lovakon kötőféket, mert beakadhat, a ló ettől rögtön bepánikol, síkos talajnál nyakát törheti úgy, hogy azonnal elpusztul.

- Abban az esetben, ha a visszatartó erő váratlan (hirtelen) megszűnik (pl. kötőfék szakadás, karámrúd leszakadás, amikor a kötőfék vakarózás, vagy kíváncsiskodás közben a karámozlopokon túlnyúló vízszintes rudak végébe beakadt), a ló hanyatt eséskor sérülést szenvedhet.
- Csődört nem helyezünk:
 - kanca mellé állásban, bokszban, lószállítóban
 - nem karámozunk együtt másik csődörrel, vagy kancával, és közvetlen egymáshoz kapcsolódó karámokba sem helyezhetők.
- A legelőt rendszeresen át kell vizsgálni elsősorban lyukak vonatkozásában, mert a vágtaza belelépő ló lábát törheti.
- A legelőt bekerítő villanypásztor nem ad biztonságos őrzést, a lovak bármikor szétszakíthatják (ez fokozottan igaz, amikor kisebb területen több ló tartózkodik).
- Deviancia szempontjából nézve a legelőre kitett lovon hagyott kötőfék hasonló, mint az áruházi parkolóban lévő autóban bennhagyott slusszkulcs.
- Állatorvosi beavatkozásnál és kovácsmunkáknál a lovas segítőként közreműködik, és a szakember tanácsai szerint tevékenykedik.
- Stabil karámok építésénél, villanypásztorok kihúzásánál vegyük figyelembe a lóállomány méret különbségeit (pónik könnyen kibújnak rudak, szalagok alatt, ezért akár egy külön kiépített alsó sorral akadályozzuk megszökésüket – ami közúti balesetbe is vezethetne).

Szerszámzat

- A zablák vasból és rézből is készülhetnek. Az utóbbiak 1-2 év használat után a nyelv felett lévő csuklónál kopás következtében úgy elvékonyodhatnak, hogy egy pánikolós ló megfékezésekor szétszakadhatnak. Szárral a kezünkben teljesen kiszolgáltatottak leszünk. Időnként ellenőrizzük a zablavasak állapotát.
- Kopás miatt a zablakarikáknál és a zablavas találkozásánál becsípődhet a ló szájszöglete. Tiltakozni fog a sorozatos rossz emlékek miatt. Kivonja magát a kantározás alól, sőt agresszíven is reagálhat.
- A kantár pofaszíját úgy kell beállítani, hogy a zablá a szájszögletben feküdjön, de azt ne húzza fel, csak egy kis ráncot vessen. Az erősen felhúzott szájszöglet elvonja a ló figyelmét a lovas finom segítségeitől, arra nem reagál, mert az erősebb inger elnyomja a gyengébbet. Túl hosszú pofaszíjnál a zablá a ló nyelve alá kerülhet, vagy ki is eshet a szájából.
- A torokszíjat úgy csatoljuk, hogy három ujjunk az állkapocs alatt élével állítva enyhén feszülve aláférjen. A szűk torokszíj összeszedett lónál fojtja a lovat. Tág torokszíj esetén a lovas esésekor – amikor a szárat nem engedi el – „lekantározódik” a ló és előfordul, hogy haza vágtazik. Magasabb rendű út keresztezésénél tragikus balesetet okozhat.
- A kantárszárak akkor megfelelőek, hogy csúszásgátlós megoldásúak (fűzés, fonás, ütközők, recés gumi bevonat). Erősen izzadó nyakú lónál vagy csapadékos időben ez is kevés lehet. Legyen a lovasnál szükség esetére egy olcsó cérnakesztyű, ami a csúszást megakadályozza. Hiába van a lovasnak jó fizikuma, ügyes szárkezelése, az átnedvesedett szár a ló megriadásakor, menekülésekor úgy csúszik ki a lovas kezéből, mint egy olajozott angolna!
- Kengyelszíjat, felrántószíjat a lyukak kitágulása, kiszakadása, elrágás, szakadás esetén nem javíttatjuk, hanem kicseréltetjük.
- A heveder hossza akkor megfelelő, ha meghúzott állapotban mindkét oldalon a csatolás a felrántószíjak közepe környékén történik. Így hosszabbra véve a nyereg alá pokróc helyezhető, leromlott kondíciójú lovon rövidítéssel megfelelően meghúzható.
- Hevederiszonyos ló mögé ne álljon senki, mert a meghúzáskor rúghat, vagy hanyatt vetheti magát. A gumírozott toldalékkal készült heveder növeli a nyereg illesztési stabilitását, a heveder nem tud lötyögni.

- A különböző típusú biztonságos kengyelek csökkentik a baleseti kockázatot. Leggyakoribb megoldások:

- a kengyel külső íve előre is hajlított,
- kengyel külső íve oldalra nyílik,
- kengyel külső élén fém helyett gumi van feszítve,
- kengyel talpa billen,
- felszerelhető „papucs” akadályozza a láb becsúszását,
- gumi talpbetét, vagy recézett felület fékezi a cipő talpának csúszását,
- a kengyel egy speciális csatlakozóval kapcsolódik a kengyelszíjhoz (svájci katonai kengyelcsatlakozó), mely függőleges terheléskor tart, kengyelbe akadó lábú lovas esésekor hátrafeszítő hatásra nyit.

- Olyan méretű kengyelt használjunk, hogy a téli thermo csizma se szorulhasson bele!

- A nyereglakat a nyeregnek kiemelten fontos biztonság növelő alkatrésze. Ebbe csatlakozik fent a kengyelszíj. Egyik változatnál a „lakat” hátulja enyhén felemelkedik, hogy hátrafelé a kengyelszíj a lovas vonzózkodásakor kiszabadulhasson belőle, a másik változatnál egy, a pisztolyok kakasához hasonló csukódó-lenyíló hátulsó billegője van, amit a hátra feszülő kengyelszíj nyit.

- A magyar katonai nyergek nem rendelkeznek nyereglakattal, célszerű a svájci kengyel csatlakozó alkalmazása.

- A western nyergeken a biztonsági megoldások hiányoznak!

- A nyergek hátra csúszását felhúzott hasú lovakon szügyelő alkalmazásával akadályozhatjuk meg.

- Alacsony marú, hasasabb típusú lovak lejtmenetben balesetveszélyesek a ló nyakára előreecsúszó nyereg miatt. Ilyenkor a lovas a ló elé bukfenchezik. Megoldás a farmatring alkalmazása.

- A nyereg lefordulását a ló marjának alakulása is befolyásolja. A kerek hátú, alacsony marú lónál, főként a felszálláskor a nyereg lefordulhat, a lovas lába a kengyelben maradhat. A ló a lovas megtiporhatja.

- Tereplovagláskor, járőrözéskor a lovak a kantár alatt viseljenek kötőféket. Bármikor szükség lehet a ló kikötésére. Ezt a mindig magunknál lévő vezetőszárral oldhatjuk meg, amit a kötőfék alsó karikájába csatlakoztatunk. Kantárral a lovat kikötni tilos! Könnyen elszakad (elsősorban a pofaszíjnánál, mert az a legvékonyabb megfeszülő rész), sérülhet a ló fogazata a zablától és az állkapocs is az erős rántás következtében. Megoldás lehet továbbá az ún. „kötőfékkantár” alkalmazása is, amelyben az egyébként kikötésre alkalmas kötőfékre van ráépítve – külön csatlékkal – a zablá.

- Nyeregtáskába málházzuk a legszükségesebb dolgokat, pl: zsineg, vagy bálamadzag, fertőtlenítő szer sérülés esetére, vezetősár, kombinált fogó, kés, patakaparó, zseblámpa (este), kulacs, cérnakesztyű, fényvisszaverő (közútra és rossz látási viszonyok esetére).

A lovas öltözete

a) Szolgálatban:

- Előírt öltözet az esetleges kiegészítőkkal viselhető.
- Elsősorban a fényvisszaverő, lobogó anyagoktól ijedhetnek meg a lovak. Ezekhez megnézetéssel, megszagoltatással hozzá kell szoktatni.
- Védőmellény, gerincvédő, kobak, fémbetétes lábbeli, jól tapadó kesztyű, növeli a biztonságot.
- A lovaglópálca a dominancia megtestesítője, még ha nem is kell használni, a ló engedelmisségét, együttműködését kedvező irányba befolyásolja.

b) Szolgálaton kívül:

- Ne viseljen a lovas olyan felsőruházatot, mely szél hatására felfúvódhat, vagy zizeg. Némely ló ilyenkor addig menekül, míg meg nem szabadul a lovasától.

- A libegő hosszú esőkabát hasonló hatást válthat ki, a rövidben pedig minden víz a lovas ülepe alá és a combjaira folyik.
- Az utólag újra talpalt csizma talpának hátsó része (a rászegelt új anyag) a kengyel talpába beakadhat. Ez menetben, vagy leszállás közben balesetforrás.
- Az edzőcipők magas nyelve hasonló hatású, szintén a kengyelbe akadhat, ezzel balesetek forrása lehet.
- Ujjatlan felsőrész viselésekor tüskés bozót nál, lóról esésnél a lovas kellemetlen bőrfelszíni sérüléseket szenvedhet. Eséskor a lovas legtöbbször a vállán fordul át a talajfogáskor. Ezért lovas ember a sérülések lehetőségének csökkentése miatt fedett vállakkal lovagol. (A lovas hagyományokat tiszteletben tartva a lovas etikett az inget preferálja, ezért a mai modern korban minimális elvárás, hogy lovas ember legalábbis rövid ujjú, ingalléros /nem környakas!/ pólóban lovagoljon.)

Lovas a közforgalomban

- Az út jobb oldalán az út szélén egymás mögött kell haladni. Ha van árokpart, vagy a műúttal párhuzamos földút, azt használjuk.
- Jármőd a lépés. Kimondottan kedvező forgalmi és talajviszonyok mellett az ügetés megengedett. Vágta tilos!
- Látni és látszani elvet szigorúan tartjuk be. Ennek esti szolgálat, vagy rossz látási viszonyok között (köd, hulló csapadék, füst, por, zavaró fények) van rendkívüli jelentősége.
- Útkanyarban, annak közelében, bukkanó mögött ne menjünk át a másik oldalra, még akkor sem, ha a bal oldali dűlőútra akarunk letérni. Belül lehetünk a felbukkanó gépjármű féktávolságán.
- Aluljáróban a hangok a betonfalakról visszaverődve felerősödnek, a legmélyebb ponton pedig vízvezető rács van, amibe patkósarok szorulhat. Célszerűbb, ha itt kézen átvezetjük a lovat.
- Felüljáróknál az oldalkorlát felett van a lovon ülő személy súlypontja. A ló megugrása, ágaskodása, bokkolása következtében a lovas autópályára, vasúti sínek közé, híd esetén vízfolyásba zuhanhat. Leszállva, és ha nincs forgalom (pl. dűlőutakat összekötő felüljáró), akkor az úttest középvonala mentén haladva a legbiztonságosabb átvezetni a lovat.
- Az aszfalt, macskakő és beton magasabb járműben, vagy a ló hirtelen erő kifejtésekor (megugrás) csúszik.
- A tört kővel megszórt útfelület (un. „javított talajút”) a lehető legrosszabb a lovak patáinak. Talpnyomást, hordozó szél töredezését okozhatja.
- A földes közutak eső után, rátaposott és eljegesedett hónál, ónos eső után és a megfagyott talaj felső rétegének megolvadáskor veszélyesen csúsznak.
- Vasúti pályatestet sorompónál, vagy nagy távolságra mindkét irányba belátható pályaszakaszon keresztezhetünk. A lendületben lévő szerelvény fékútja kb. 600 m.
- Szintbeli útkeresztezésekben a KRESZ szabályai szerint kell áthaladni. Elsőbbsége a főbb úton haladónak van.
- A lovas felemelt kézzel jelezzen a jármű vezetőjének, hogy lova félénk, ezért lassítson, álljon le, állítsa le a motort (amelyik ezekből szükséges).
- Ha a járórtárs megsérült, lovon nem tudja az utat folytatni, akkor a lovát jobb kézen az útpadkán kell vezetnie a lovon ülő lovasnak, vagy gyalogosan a sérült személynek.

Lószállítás

- Lovat csak kimondottan lószállításra épített járművön (gépjármű, vagy utánfutó) szállíthatunk. Minden más szállítóeszköz megengedhetetlen kockázatot jelent.
- A vontató jármű feleljen meg önsúlyban és teljesítményben a vontatmány összsúlyának, fékezési

megoldásainak.

- A vezetési technika (gyorsítás, fékezés, kanyarodás) sokkal finomabb kell lenni, mint vontatmány nélkül.
- A feljáró ne csússzon, a lovat segítség bevonásával vezessük fel és le.
- A ló kikötését a farvas felhelyezése előzze meg, hogy a megriadó, vagy pánikolós ló ne tudjon kötőféket szaggatni.
- Csendben zárjuk fel a feljárót, biztosító láncokat akasszunk be.
- Csödör mellett nem szállíthatunk utánfutóban kancát, (kivétel, ha a csödör a kanca csikója).
- Két csödört nem szállíthatunk együtt, ha azok nem együtt nevelkedtek, a hierarchiát egymás között nem alakították ki.
- A lónak szállításkor elsősorban a farokrépája és a csánk tájéka van sérülésnek kitéve, ezért ezekre a védőfelszerelések felhelyezése javasolt.
- Izzadó lovat nem szállítunk!
- A korszerű lószállítóknál kamerán keresztül a gépjárművezető figyelheti a szállított lovakat. Időben észleli, hogyha szükséges a megállás és beavatkozás.

Tömegrendezvények

A tömegrendezvények a lovak szempontjából két csoportra oszthatók:

- a) a szolgálati lovakon kívül idegen lovak is jelen vannak (pl. szüreti felvonulás, lovas fesztivál, távlovaglőverseny),
- b) csak a szolgálati lovak annak jelen (pl. majális, kirakodó vásár, ünnepi megemlékezés).

Az utóbbi változat az egyszerűbb, mert azok a baleseti lehetőségek, amelyek a szolgálati lovaknak idegen lovakkal való közvetlen kontaktusából keletkeznének, nem állnak fenn.

- A tömegrendezvények a lovak szempontjából különösen természetellenesek. Rengeteg a zavaró körülmény (sok ember, gépjárművek, villogó fények, hangos bemondó, dübörgő zene, karikás ostor csattogtatás, kereplők, szélforgók, léggömbök szétduzzadása, céllövészlet, zászlók lobogása, idegen lovak, a lovak számára eddig nem ismert háziállat fajok stb). Ez a lovakat fokozott idegállapotba hozza, és néha csak a szerencsén múlik, hogy nem történik baj.
- Különösen figyelni kell arra, hogy futkározó kisgyerekek ne a lovak alá kerüljenek, kezükben valamilyen furcsa vásári ajándéktárggyal, mert a lovak jelentő része azonnal rájuk rúgna.
- A járőr mindig tartson biztonságos rúgótávolságot idegen lovaktól. Ha a vendéglovasoknál lovaszakmai szabálytalanságot észlelnek, azonnal szólítsák fel őket veszélyes tevékenységük abbahagyására. Végső esetben a személyt rendőri közreműködéssel közveszély okozása miatt tiltassák ki a helyszínről.
- Lovas rendezvények esetén ügyelni kell arra, hogy a közönség és a műsorban szereplő lovak biztonságosan el legyenek különítve egymástól.
- Étkezés, természetes szükséglet végzése, vagy egyéb más ok esetén a járőr lovait nem hagyhatja kikötve magára. A járőrpár egyik tagja ilyenkor is a lovakkal maradjon.
- Szolgálati lovat számunkra ismeretlen személyre nem bízhatunk, csak olyan személyre, akiről biztosan tudjuk, hogy a lovat kellő szakértelemmel képes féken tartani távollétünk alatt.
- Lovas jellegű rendezvényeken a kimondottan zavaró természetellenes ingerek csökkentésére, vagy megszüntetésére a járőr kérje a főrendező, vagy a kirendelt rendőrijárőr segítségét.
- Harapós és rúgós lóval ne menjünk rendezvényekre. A harapós ló sörényébe, vagy a rúgós ló farkába kötött piros szalag jelzése a közönség számára ismeretlen. Akár ünnepi dísznek is gondolhatják.

Terepen

- Ahogy igaz az a régi mondás, hogy kétszer nem léphetünk ugyanabba a folyóba, esetünkben is igaz az, hogy kétszer nem lovagolhatunk ki ugyanarra a terepre. A lónak nagyon jó a megfigyelő képessége. Amelyik úton egyszer elment, azt megjegyzi, egyedül haza is talál, és mindent észrevesz megszokott útvonalán biztonsági zónáján belül, ami az előző alkalommal még nem volt ott, vagy megváltozott.
- A haladási jármód, és azon belül az iram megválasztására a tapasztalt lovas a terepen jelenlévő összes körülmény figyelembevételével ügyel. Így a közlekedési hírekből jól ismert - „nem az útvizonyoknak megfelelően vezette járművét” - hibát nem követi el. Ezzel megelőzi az ebből eredő baleseteket.
- A pillanatról pillanatra változó körülmények miatt a ló állandóan azt figyeli, hogy mitől ijedhet meg, és nehéz lenne olyan terepelemet találni, ami közömbös a számára. Ha egy bokor valamelyik ága a szél következtében furcsán mozog, az mögött már rejtőzködő ragadozó sejt.
- Síkos felületen a ló elcsúszhat, köves talajon talpnyomást kaphat, vagy botlik, szántásban az inai húzódnak, vizenyős területen elsüllyedve beragadhat, vízmosásba belecsúszhat. A meredek emelkedők, lejtők, kő- és földomlások mind veszélyforrások.
- Az állampolgári kultúra sajnálatos hiánya következtében nem tudjuk, hogy mi van a ló alatt. Hőmentes időszakban arról láthatja egy túrázó lovas, hogy településhez közeledik, mert egyre több illegálisan kihelyezett hulladékot lát. Ezek egy része a lóra ijesztőleg hat, mert nem illik a környezetbe, mások veszélyesek a lovak lábaira (lemezek, drótok, szögesdrótok, üvegek stb.).
- Nem telik el úgy év, hogy ne történne vadászbaleset. A zsákmányra éhes, vagy nem körültekintő vadász meglövi a társát, vagy a hajtók valamelyikét. Kerülje a járőr vadászati időszakban a tiltott területeket, de annak közelében is célszerű a fényvisszaverő mellény használata. Az erdei útról ösvényre, vadcsapásra térve hurokcsapdába léphet a ló, amit lelkiismeretlen orvvadászok helyeznek ki.
- A parlagföldek károkozás nélkül lovagolhatók, de sajátos veszélyeket rejtenek. Mivel a föld nincs rendszeresen (még rendszertelenül sem) szántva, a rágcsáló kártevők részére ez ideális körülmény. A felszín alatt váraik vannak, melybe a ló belesüppedhet, elbukik, lábát töri, lovasa megsérül. Kóbor kutyák, macskák, rókák lyukakat ásva vadásznak a rágcsálókra. Lovunk szűk mély lyukba léphet, mely a ló testi felépítéséből adódóan főként az elülső lábakra veszélyes. Hangyabolyok, vakondtúrások botlást okozhatnak.
- Gyakran látni a terepen libegő, zizegő vagy görgetett könnyű tárgyakat, amit az erősebb szél a ló számára még riasztóbbá tesz. Sok lónak már a szél süvítése is elég ahhoz, hogy feszült idegállapotba kerüljön. Ilyenkor ugyanis a megnövekedett zajszint következtében úgy érzik, hogy nem fogják meghallani a veszélyt jelentő apró zörejeket. A bokrok pedig úgy mozognak, hogy bármelyik mögött rejtőzködhet valami.
- Cross motorosok a lovasok természetes ellenségei. Csak néha akad közöttük udvarias, előre gondolkodó személy. Remélhető csak, hogy egyenruhás lovasok mellett elhúzva nem rángatják idegbeteg módjára a gázkart.
- Járművek féklevégőjének kifúvása, libegő ponyvák, beremegő ponyva leszorító hevederek (spaniferek), fóliával letakart zizegő szállítmányok elől a lovak többsége világgá futna.
- Kóbor kutyákkal találkozva – főleg, ha nagy testűek és csapatban vannak – teljes összeszedett állapotba kell venni a lovakat, mert kiugranak a lovas alól. Meneküli tilos! A kutyák ezen csak felbátorodnának és üldözőbe vennék a lovakat. Vegyük egymás mellé lovainkat és szembe lovagoljunk a falkavezérrel. A kutyák nincsenek egy súlycsoportban a lovakkal. Amelyik közel jön és kap egy rúgást, az örök életére megtanulja, hogy másképpen illik viselkedni. Az eltalált kutya nyüszítése rögtön lecsillapítja a többiek vadász szenvedélyét.

- Behajló ágak alatt haladva, azokat tördelve, vagy elhajlítva vigyázni kell, hogy ne csapódjon a hátul jövő lovas szemébe.

- Nyeregtaskában vitt szomjoltó merev kulacsban legyen, mert a vékony műanyag flakonok a tenyér nyomására megroppanva lövésszerű hangot adnak. A ló akkor fog kiugrani a lovas alól, amikor kezeivel a kupakot nyitja, zárja, vagy éppen kortyolgat. Ha szénsavas az ital, és szusszan is a kinyitáskor, ez csak fokozza a ló riadalmát.

- Nyári időszakban veszélyes rovarok:

Bögöly: csapatostól támad, a lovak vérét szívja, a ló menekül, lovasa tüskés bozótól, lehajló ágaktól, fatörzseknek ütközéstől megsérülhet.

A lovakat rovarriasztó szerekkel célszerű a feladat megkezdése előtt kezelni. A terepen letört lombos ággal sok vérszívót tudunk lovunkról menet közben is elhessegetni.

Darázs: odúban, bokorban, építményben, talajban lévő lyukban fészkelnek. Lovak pusztulását okozhatják csapatos támadás esetén. Kalcium injekció életet menthet.

Méhek: akácerdőben és repcetáblák mellett a leggyakoribbak a kihelyezett kaptárak. A tulajdonos köteles kitenni a „Vigyázat méhek!” táblát, rajta nevével és telefonszámával. Ha ez nem így van, a járőr kezdeményezze mezőőrön keresztül a tábla kihelyezését. A méheket ingerelheti megizzadt lovaink szaga, ezért ha méhes közelében kell elhaladni, nézzük meg a széljárást, és úgy menjünk, hogy a szél a méhek felől fújjon felénk, így lovaink szagát nem fogják megérezni. Ugyancsak a kalcium injekció jelenthet védelmet. A repcében gyűjtő méhek a méhészek megfigyelései szerint a megszokottnál agresszívbak.

Kullancs: nem pillanatnyilag, hanem utólag fejti ki káros hatását a kórokozóval fertőzött kullancs. A lovak lágy részein igyekszik megtelepedni, vagy a sörényélen. Terjesztik az encephalitist, babesiosist, Lyme borreliosis, tularaemiát és a Q-lázat. Mindegyik maradandó károkat okozhat, vagy végzetes lehet, ha a kezelés elmarad. Minél később vesszük észre a beékelődött kullancsot, annál nagyobb az esély a fertőzésre. Az észrevett rovar azonnal el kell távolítani potroh nyomása nélkül. Nyári lóápolásnál minden terepmentet után alaposan nézzük át lovainkat.

- Terepen legelésző házi állatok (tehén, birka, kecske) azokra a lovakra, melyek ezeket nem ismerik, riasztó hatással vannak. Elegendő, hogy tömegesen, kíváncsiskodva a lovak felé induljanak. A csődör számár, vagy ló különösen veszélyes.

- Bozótban megmozduló nagyvad (szarvas, őz, vaddisznó) észlelésekor legtöbb ló menekül. Stratégiájuk az, hogy megugrani, menekülni, majd biztonságosnak vélt távolságban megállva visszanézni, hogy a veszély valós volt-e? Ha a lovak „vadveszélyes” helyen nincsenek szárban, a megugrás és menekülés olyan hirtelen történik, hogy a lovas egyensúlyát veszíti, és nagy valószínűséggel leesik.

- A felreppenő madarak (főként a fácán és a fogoly) néha az utolsó pillanatig meglapul és szinte a ló lába alól röppen fel. A nyúl felugrása is gyakran a teljes megközelítéskor történik. Lóról esés ez esetekben is előfordul.

- Ha a járőr terepen leszáll pihenni, tolja fel azonnal a kengyeleket, a könnyítés érdekében lazítsa meg a hevedert, és a ló szájszögletével folyamatos laza kontaktusban tartsa enyhén megfeszülve mindkét szarát, hogy a ló bele ne lépjen, el ne szakítsa. Az a jó pihenőhely, ahol a ló legelni tud.

A fel nem tolt kengyel az alábbi veszélyekkel járhat:

- Letört ágcsonkba beakadhat, és a ló mozgása közben hosszú szálú fűbe esve elveszik.

- Ha nincs a nyergen kengyellakat, ami nyíljon, akkor a nyeregváz megrongálódik.
- Nyári melegben a ló vakarózásakor, vagy vérszívó rovarok elhajtásáért odakapva a kengyel talpa (büri) a szegletfogak mögé akad. Amikor a ló előre fordítaná a fejét és a nyakát, a kengyelszíz megfeszül. Mivel a ló a nyakával egyensúlyoz, egyensúlyát veszítve az ellentétes oldalára zuhan. Feldöntheti és rázuhanhat a mellette gyanútlanul álló lovasra. Minél hosszabb a ló nyaka, és minél rövidebbre volt csatolva a kengyelszíz, a zuhanás annál előbb és nagyobb lendülettel következik be.
- Lógó kengyel megriadt ló oldalához ütődve előrehajtó segítségként működik.

- Kanyargós erdei utakon, ahol dús és magas az aljnövényzet, nem látunk át a fák között, így az út kanyarulata utáni szakaszra sem. Bármilyen felbukkanhat az úton a ló biztonsági zónáján belül, kiperdül és lovasa leesik.

- Előfordul, hogy a járőr terepen tüzet észlel. Ez lehet gabonatűz, tarlótűz, avartűz, erdőtűz. A tűz terjedését befolyásolja az éghető anyagok elhelyezkedése, mennyisége, a szél iránya és erőssége, a domborzat. A szél tolja előre a tüzet, domboldalon pedig – mivel a lángok felfelé csapnak, a forró levegő is felfelé száll, a tűz felfelé gyorsabban terjed, mint lefelé. Mérlegeljünk alaposan, nehogy a tűz csapdájába kerüljünk. Tűzgátló sáv lehet pl. a dűlőút, vasúti pályatest, vízfolyás. Erős szélnél a pernye átrepülhet a tűzgátló sávokon és száraz fűvön, avaron tovább terjedhet. A tűzoltóságot értesítsük. Ha pontos helyet nem is tudunk meghatározni, akkor is megtalálják, mert a füst kilométerekre ellátszik.

- Vihar esetén a villámlás 5 km-es körzeten belül veszélyes. A fény villanásától a dörgésig számoljunk egyesével másodpercenként. A hang 3 másodperc alatt tesz meg 1 kilométert, ennek értelmében, ha 15-ig nem tudunk elszámolni, akkor veszélyben vagyunk.

- Ne álljunk villámlás közben kopár dombtetőre, villamos- vagy fémtárgyak közelébe, egyedül álló fa alá. Bozótosba húzódás a legcélszerűbb.

- Nagy viharban, vagy jégterheléstől leszakadhat magasfeszültségű távvezeték. Nagy ívben kerüljük el. A talaj ugyanis vezeti az áramot, miközben a vezetéktől távolodva az áramban feszültségesés következik be. Ez egymástól 1 méterre lévő két talppont között akkora lehet, hogy a lépkedő ló, vagy ember két talpáról a testén keresztül akkora áramot hajt át, mely halálos lehet. A villamos szakmában ezt „lépésfeszültségnek” hívják.

- Előfordul, főleg szántáskor, hogy az egykor háborúval érintett terepen az eke fel nem robbant ágyúlövedéket, aknagránátot, kézigránátot, taposóaknát, vagy más robbanó testet fordít ki a földből. Ezek töltete kikristályosodott a hosszú idő alatt, és mozdításra ütődésre bármikor felrobbanhat. Tilos hozzányúlni! A rendőrségen át kell jelenteni a katonai tűzszerészeknek. Jelöljük meg a helyszínt, hogy megtalálható legyen.

- A ló sötétben jobban lát, mint az ember, de látásviszonyokat meghatározó tényezők a lovak látását ugyanúgy befolyásolják, mint az emberét. Ezek az alábbiak:

- évszak (megvilágított órák száma), napszak,
- felhőzet,
- a Hold megvilágítottsága,
- a levegő pártartalma,
- a levegő szennyezettsége (por, füst, pollen stb.),
- hulló csapadék (eső, hó, jégeső),
- terepet fedő hó (83 %-át visszaveri a fényeknek),
- a terepet fedő növényzet színe (sötét-világos),
- magasra nőtt növényzet és annak sűrűsége, lombja,
- domborzat (reggel a keleti, este a nyugati oldal világosabb),
- magas hegy kelet felől késlelteti a napfelkeltét,

- magas hegy nyugat felől előbbre hozza a naplementét,
- mesterséges fények ereje, elhelyezkedése, irányítottsága,
- mesterséges fény hirtelen változása (a szem alkalmazkodó képessége).

A kedvezőtlen látási viszonyoknál a ló a számára veszélyesnek vélt dolgokat későn, csak a biztonsági zónáján belül veszi észre, ami azonnali reagálásra (megugrás, perdülés, ágaskodás, megtorpanás) készíteti, az őt visszatartó lovastól gyakran bokkolással akar szabadulni.

- Az ágaskodó lovon vigyázzunk, nehogy behúzzunk a szájába, mert hanyatt magunkra ránthatjuk.
- A bokkoló lovon vegyük hátra felsőtestünk és ne engedjük, hogy a ló a fejét levigye, mert teljesen kiszolgáltatottak leszünk.
- A lóról esett lovas a szíjat ne engedje el, mert az elszabadult ló újabb veszélyforrás.

- Előfordul, hogy terepen vízi akadályon (árok, ér, patak) kell keresztül lovagolni. Mielőtt próbálkoznánk, vegyük figyelembe:
 - a meder megközelítési és elhagyási lehetőségét,
 - a mederfenék anyagát (kő, kavics, iszap, agyag, homok)
 - a víz mélységét,
 - a víz sodrását,
 - a víz hőmérsékletét (téli félévben).

A gyorsabb folyású tiszta vizek mederfenéke átkelésre alkalmas, a lassú folyású, iszapos, vízínövényekkel, békákkal teli vízfolyás alja süppedős, veszélyes lehet.

- Megtörténhet, hogy árvízzel elöntött területekről a lakosságot kitelepítik, és ottmaradt értékeikre polgárőrség vigyáz. Lovas járőrözés csak a szárazon maradt földutakon és a sekély vízzel borított portalanított utakon javasolt. Az út menti villanyvezeték, hosszú szálú füvek jelzik az út vonalvezetését. A vízzel elöntött talaj úgy felpuhul, hogy lóval veszélyes rámenni. Ráadásul nem látszik, mi van a víz alatt (veszélyes tárgyak, gödör).

Műveletek lóval

- Állásban kikötött (ez UNIO-s szabályokkal ellentétes tartásmód) lovat először felnyergelünk, azután kantározzunk.
- Bokszban lévő lovat – ha van ápolókarika, ahhoz – rögzítve célszerű először nyergelni, azután kantározzni.
- Karámban, legelőn lévő lovat balról-előlről, nyugodt léptekkel, egyik kezünket felfelé fordított tenyérrel előre nyújtva (mintha jutalomfalatot adnánk) közelítsük meg, nyakveregetés után tegyük rá a kötőféket, és vezetőszáron vezessük a nyergelés (ápolás) helyszínére, ahol rögzítsük.
- A lovat fordítani csak előre indulva, köríven szabad, mert a hirtelen helyben fordítás váll, csánk, csüd, vagy egyéb testrészek húzódását okozhatja. Különös figyelemmel, óvatosan fordítsuk ki az állásból a lemerevedett lovat.
- Terepre, vagy közforgalomba induló lovon kötőfék fölé kantározzunk, hogy lovunk bármikor biztonsággal kiköthető legyen. Ilyenkor a kantár orrszíját célszerű mellőzni, túl sok szíj lenne már a ló orrhátán. Másik megoldás, ha ún. kötőfékkantárt használunk.
- Hevedert fokozatosan húzzunk. Heveder iszonyos lovak esetében tenyerünk élével a bal hevedernyomon néhányszor rányomva, fentről lefelé erőteljes húzást végezzünk. Könnyebben fogja ezután viselni a ló a heveder meghúzását.
- Ha jobb kézzel fogjuk a kantár pofaszíjait, bal kézzel a baloldali zablavas végét, és a zablát a csuklós részénél (bal és jobb zablavas csatlakozás) a ló bal szájszögletébe toljuk, akkor nem a ló dönti el, hogy be akarja-e venni a zablát.
- Ha két összeszokott ló ad szolgálatot, amelyek egy istállóba, egymás mellett vannak elhelyezve,

kivezetésük csak akkor történhet, ha mindkét ló-lovas páros menetkész. Egyébként a bent maradó ló hisztériázhat, feldöntve, letaposva lovasát.

- Folyosón kivezetett lovaknál ügyelni kell arra, hogy állásban lévő ló rájuk ne rúghasson, bokszban lévő ló ki ne haraphasson.

- A lovakat az első ló megtorpanása nélkül, lépésben, egyenletes tempóban kell kivezetni. A mögötte lévő lóval 3 méter távolságot tartunk.

- A felszállás helyszínét úgy válasszuk meg, hogy ott semmi veszélyes tereptárgy, eszköz ne legyen (pl. szögesdrót, cövek, talicska, vasvilla, szikla stb.).

- Lejtős terepnél a lejtés irányára merőlegesen állítsuk a lovat, úgy hogy lovuk bal oldala az emelkedő felé nézzen. Ez jelentősen megkönnyíti a felszállást. (Ha így pl. 10 cm-el magasabban állunk, mint a ló, a túlsó oldalon állva 10 cm-el alacsonyabban lennénk, mint a ló, ez 20 cm helyzet különbséget jelent. Első esetben egy haflingi magasságára kell felemelkedni, a másikban egy nóniuszéra.)

- Mivel a lovak a heveder meghúzása előtt szeretik teleszívni magukat levegővel, hogy azt később kiengedve kényelmes érzetük legyen, a felszállás helyszínén ellenőrizni kell a heveder meghúzottóságát. Ezt jobb kezünk 4 ujjának alácsúsztatásával tesszük.

- Még az összeszokott lovaknak is úgy kell elhelyezkedni a felszállás helyszínén, hogy még véletlenül se farolhassanak egymáshoz, mert abból könnyen összerúgás lesz.

- Felszálláskor a lovak legyenek szárban, a külső (jobb) szarát kicsit fogjuk rövidebbre, így felszálláskor a ló nem tud farával jobbra kilépni alólunk, a lovas visszaesését elkerülhetjük.

- Külön istállóból szolgálatra jelentkező lovakat a találkozáskor össze kell szagoltatni addig, míg fejeiket közömbösen el nem fordítják egymástól.

- A menet az útviszonyok függvényében egymás mellett, vagy egymás mögött történik. A követési távolság 3 méter, az oldaltávolság 1,5 méter. Ez utóbbi megfelel a két nyomsávú utak taposott sávjainak.

- Az egymás mellett lovaglóknak a lovak különböző méreteire tekintettel nem fej-fejjel, hanem kengyel-kengyellel egy vonalban haladjanak.

- Erdőszegély, faszor, bokorsor mellett – ha a másik oldalon belátható terület (rét, legelő, tarló stb.) van, a fedett rész felől a bátrabb ló haladjon, hiszen meglepetésre onnan lehet számítani.

- A haladás járőrben lépés vagy ügetés, vágta csak a legszükségesebb esetben megengedett.

- Mindhárom jármódot – ha azok sebességtartományát három egyenlő részre felosztjuk – a középső tartományban célszerű lovagolni.

- Szoktassuk hozzá lovainkat, hogy felfelé, vagy lefelé váltva jármódot, az ügetés nem marad ki. Állóhelyből pedig csak lépéssel indulunk. Lovaink így sokkal kiegyensúlyozottabbak lesznek, mert nem kell tartaniuk hirtelen erős „segítségektől”, vagy durva felvételtől.

- A ló a „zabla és a csizma között van”, aki nem tud egy jármódon belül ezek segítségével egyenletes iramot lovagolni, az tulajdonképpen semmit sem tud!

- A terep (főként a fedett terep) tele van szélességet és magasságot korlátozó akadályokkal. Olyan helyen haladjunk át lóval, ahol biztonsággal elférünk. Ezt nem bízhatjuk a lóra, mert az csak a saját szélességét és magasságát veszi figyelembe. Közel álló fák között térdeink és vállaink, behajló ágak alatt felsőtestünk sérülne.

- Az akadályok leküzdésénél megfontoltan mérlegeljük a tovább haladás lehetőségét, és az alábbi változatok közül a célszerűt és biztonságosat válasszuk:

- menetből, lendülettel
- megállás, helyzetmegítélés, átlovaglás
- akadály megszüntetése
- akadály megkerülése
- akadály átugratása
- visszafordulás, másik út keresése.

- Akadálynál mindig az adott feladatra bátrabb ló menjen elől, a másik zárkózzon fel rá. Ha a félénkebb ló lemarad, a „felvezetés” elveszíti hatását. Hátulról segítségként csak olyan eszközzel hajthatunk át lovat, hogy nem kerülünk rúgótávolságon belülre. A lovaglópálca ehhez kevés! Törjünk egy hosszú ágat, azzal próbálkozzunk.

- A lovon történő dohányzás kultúrálatlan, és veszélyes:

- illetlenség a lóval szemben,
- kezünket elfoglalja,
- parázs eshet az ingünkbe, vagy a ló szőrére a nyereg kamránál,
- avar, tarló, gabona, vagy erdő gyulladását okozhatja.

- Ha kimelegedett lóval terepen, vízfolyás mellett megpihenünk, iható víz esetén a pihenő végén, indulás előtt itassunk. Használaton kívüli ásott kutakból az itatás tilos! A víz fertőző lehet. Akár állati tetemek is lehetnek benne.

- Elhullott állatokat észlelve értesítsük a mezőőrt. Róka esetében a veszettséget feltételezni lehet, ne nyúljunk hozzá, lovunknak ne engedjük megszagolni.

- Ha a lovast elragadná a lova, célszerű körre venni, a kört folyamatosan, csigavonalban egyre szűkíteni, szűkebb körön a ló már kénytelen lassulni és a végén megállni. A domb, vagy szántás is segít a fékezésben.

- Terepen a talajviszonyok függvényében a ló patkolása néha célszerű, máskor felesleges. Homokos talajú térségben, normális (nem jeges) viszonyok között, a patkónak több a káros hatása, mint a haszna. Nevezetesen:

- a patkószegek rongálják a pataszarut,
- a patkó kiveszi a nyírt a teherviselésből és ezzel akadályozza a patamechanizmus működését, ami a végtagok keringésére káros,
- elszigeteli a patát a talajtól, így a pata nem jut hozzá elegendő patanedvességhez,
- a túlnövés nem tud kopni, az elodázott patkolások pataszűkülethez vezethetnek.

- Ne aggassuk tele a szolgálat lovat felesleges lábvédő felszerelésekkel. Itt nem csúcsrajátásról van szó. Kulturált, hozzáértő lóigénybevételnél ezek csak látvány fokozók a kívülálló tudatlan szemlélők számára. Ha Batu Kán tatárjai Mongóliából el tudtak nélküle idáig jönni, ha nemzetközi útvonalon Európát bejáró hagyományörző lovasok sem használták, huszár és lovas tüzér lovaknak háborús körülmények között sem kellett, a fuvaros szállíthatott, a magyar paraszt egész nap ekével szánthatott nélküle, akkor a megfigyelő szolgálatot ellátó polgárőr lovaknak biztosan nincsen rá semmi szükségük. Nyilvánvaló kivétel ez alól, ha rossz látási viszonyok között adunk szolgálatot, amikor is célszerű láthatósági eszközökkel, ún. fényvisszaverőkkel ellátott lábvédőket használni.

- Idegen lovasokkal találkozáskor üdvözljük egymást és lépésben, rúgótávolságon kívül haladjunk el.

- Elszabadult, megszökött lóval találkozhat a járőr. A ló ösztönösen csatlakozni szeretne, de ez izgalmi állapotba hozza lovainkat. Még az előtt be kell fogni, mielőtt összeszagolnának, vagy lovaink rárúgnának. Ha van rajta kötőfék, egyszerűbben megoldható, ha nincs, akkor a mindig nálunk lévő vezetőszárból kell gyors mozdulatokkal kötőfékre hasonlító rögzítést készíteni. Ezt otthon karámban célszerű begyakorolni!

- Ónos esővel áztatott talajra ne menjen ki lovas járőr, mert átlépi a megengedhető kockázat határát.

- Hóval borított talaj esetén a patkósárak közé a hógombóc beszorul és a lovak lábának bicsaklását, húzóadását okozhatja, ezért patkolt lovaknál célszerű ún. hókivetőt használni. Téli útviszonyok esetében célszerű a megcsúszások elkerülése végett patkolt lovaknál ún. vídiás patkósarkakat is alkalmazni.

- A megizzadt lóval, mikor puha talajra váltunk, viszkető bőre miatt – ha nem figyelünk – könnyen meghemperedhet, a lovas egyik lábára ráfeküdhethet.

Az ember csak állóhelyzetben, vagy mozgásban tűnik veszélytelennek a terepen a ló számára. Ijedezős lovak már arra is érzékenyen reagálnak, ha valaki ül, guggol, le van hajolva, fekszik. Ezen rossz szokása hasznosítható a terepen eltűnt, vagy megbúvó személy felkutatásakor.

- A fához kötött ló – ha a fa körüljárható – könnyen feltekeredik. A lerövidült kikötőszártól pánikba esik, megpróbálja elszakítani. Bármilyen megtörténhet. Olyan fát válasszunk kikötésre, amelynél a feltekeredést sűrű bokrok akadályozzák.

- Kompozásnál célszerű nagyobb lovascsoport esetén külön járással átmenni. A személykocsikra a lovak veszélyesek, a teherjárművek a lovakra veszélyesek. A ló fél a dobogó padlótól, a csillogó víztükrötől, a meghajtó hajómotor hangjától, és az általa keltett hullámzástól. Összeszokott lovakat együtt, egymásnak szembe állítva kompozassunk, a rögzítésükre különös gondot fordítsunk.

- Szolgálatot lehetőleg herélt lóval, vagy kancával adjunk. A csődörök kiszámíthatatlanok, főként ha a terepen idegen lovakkal találkozunk, vagy azok karámjai mellett haladunk el. Figyelem! Egy érett csődört, ha ivartalanítanak, az csak hónapok múlva, a hormonális átalakulás után fog herélt lóként viselkedni!

- Ha a járőr magasabb járműben közlekedik egy kedvező adottságú terepszakaszon, majd onnan kedvezőtlenebbre kényszerül váltani (süppedős talaj, kövek, csúszós, behajló ágak, vízmosás stb.), még annak elérése előtt fel kell vennie az új körülményeknek biztonsággal megfelelő alacsonyabb járművet és iramot. Amikor a hőmérséklet 0 °C körül van, árnyékban, vagy északi lejtőkön még fagy, napon és déli lejtőkön már olvad, erre nagyon oda kell figyelni. A felső megolvadt vékony talajréteg nagyon könnyen csúszik el az alatta lévő fagyott réteg felett, lovaink elcsúszhatnak.

- Amikor utunk során havas terepen egy mélyedésbe érünk, ahol sima hófelületet látunk, azt célszerű elkerülni. Amennyiben a havazást eső és fagy előzte meg, a hó alatt sima jég lehet, a ló beszakadhat, vagy elcsúszhat, a jég vastagságnak függvényében.

- Kerítés oszlopok számára kifűrt, de be nem telepített lyukak belelépéskor a ló számára szinte biztos lábtörést jelentenek.

- Földterület szögesdróttal történő barbár bekerítése rossz látási viszonyok között lovainknak súlyos, szakadásos sérüléseket okozhat.

- Börből készült kantárszárak a szemerkélő esőben egyre jobban tapadhatnak, kiválóan foghatók. Egy idő után a rászáradt izzadmány feloldódik, csúszóssá válik, biztonságosan csak kesztyűvel fogható. Ha nincs nálunk kesztyű, akkor vegyünk olyan szármértéket még a csúszóssá válás előtt, amit végig megtarthatunk, így a fogás helye száraz marad. Szárat nyeregszappannal a csúszás miatt ne kezeljünk. A bőrolaj a megfelelő, nem fog nedvesség hatására csúszós szappanhoz hasonlóan viselkedni.

- A polgárőrség feladatkörébe tartozik a külterületek védelme az illegális szemét lerakásától. Amikor a polgárőr lóról szállva egy szemétkupacot adat keresés ügyén megkutat, a szárat helytelenül a könyökhajlatába akasztja. A zsákok, zacskók megmozdításakor a ló megriad, hátrahőköl, a lovas vállát kifecamíthatja, vagy hanyatt ránthatja őt. A ló akár el is szabadulhat. A szárt csak kézzel szabad fogni, és óvatosan mozdítsuk mindent az adat keresésekor, vagy adjuk át addig lovunkat járőrtársunknak.

- Olyan kötelet, vezetőszárat, futószárat, kantárszárat, aminek a másik végén ló van, tilos tenyérre, vagy csuklóra csavarni! Kezünk nem tud hirtelen szabadulni, ha erre szükség lenne egy erős rántáskor. Itt a másodperc törtrészéről van szó!

- Az erős szél elnyomja a hangokat. Szembe fújó szél esetén a bennünket utolérő gépjármű hangját (főként ha az csendesebb) a ló csak a biztonsági zónáján belül veszi észre (mi még akkor sem). A váratlan megugrás a lovas eséséhez vezethet. Megelőzés érdekében időnként nézzünk hátra.

- Gyaloghídon, főként ha az fából készült, csak alapos szemrevételezés után kelhetünk át. Lehet, hogy csak gyalogost bír el!

- Ha sötétben nem veszünk észre egy drótból készült villanypásztort és a ló nekimegy, felágaskodva hanyatt vághatja magát, teljes súlyával ráeshet a lovasára.

- Vizenyős, ingoványos területek kerülendők. Csak aszály esetén számíthatnak biztonságosnak, vagy olyankor, ha tartós hidegben mélyen átfagynak. Hiába van tartós hideg, ha előtte vastag hótakaró fedte be a talajt. Ilyenkor a talaj nem tud mélyen átfagyni, ugyanúgy elsüllyed a ló benne, mint más évszakban. Amikor észre vesszük, hogy lovunk lába süllyed, azonnal álljunk meg, és megfordulva az eddig patanyomon hagyjuk el a területet.
- Agyagos erdei utakon, melyen gyakori a járműforgalom, a talaj felszíne beton keménységűre, simára lehet taposva! Kis permetező eső elegendő ahhoz, hogy ez a felület megnyálkásodjon. Olyan síkos lesz, mintha ónos eső fedné. Célszerű leszállni (főként lejtőn) és vezetni a lovat. Az ember is csúszik ilyenkor, ezért vigyázni kell arra, nehogy egyensúlyunkat veszítve, a kantárba kapaszkodva magunk rántsuk ki lovunkat amúgy is labilis egyensúlyi helyzetéből.
- A járőr (főként a gabona növények kalászba szökkenése idején) május tájékán láthat olyan gabonatóblákat, melyekben szabályos, párhuzamos széles járműtaposási nyomok vannak. Ez a permetező gépek nyoma, melyek vegyi anyagokat szórtak a területre. Ilyen táblák mellett, ha leszállunk, az út mentén lévő fűvet ne legeltessük, mert kanyarodáskor a gép, vagy a szél a fűvet is megszórtá veszélyes anyaggal.
- Vetés időszakában, a vetőgépek feltöltésekor nagyobb mennyiségű vetőmag mellé szóródva a talajra kerülhet. Ne hagyjuk, hogy lovunk ebből egyen, sőt a vadakat is védjük azzal, hogy földet szórunk rá. A vetőmag általában vegyi anyaggal csávázott, színe nem természetes (rózsaszínes, lilás, kékes, zöldes), ennek következtében emésztési problémát, vagy mérgezést okozhat.
- Előfordulhat, hogy személynek, állatnak a terepen segítségre van szüksége, amikor egy ember kevés, a terep viszont nem ad a lónak kikötési lehetőséget. A csendőrségnél annak idején ezt úgy oldották meg, hogy két lovat egymás mellé állítva, de ellenkező irányba nézve a lovak kikötőszárát a másik ló nyergének hátuljához csatolták, így a lovak csak körbe tudtak jární, elmenni nem. Csak összeszokott lovak és alkalmas nyereg esetében, gyakorlás után alkalmazható.

Záró gondolatok

A ló terepen teljesen másként viselkedik, mint lovardában, vagy bekerített karámban. Ahol egyhangúan rója a köröket, ott alig van új inger. Nem kell félnie semmitől, biztonságban érzi magát. A természetes közeg, a terep a ló számára tele van vélt, vagy valós veszéllyel, a túlcivilizált közforgalom szintén.

A ló fejlődéstörténete kb. 55-60 millió év, a háziasítás kb. 5,5-6 ezer év. Ha ezeket az arányokat egy stadion 100 méteres síkfutó pályájára vetítjük, a háziasítás csak az utolsó 1 centiméter. A ló zsákmányállatként élte az évmilliókat, és míg a világ létezik az is fog maradni. Ha veszélyt észlel, teljes erővel menekülni fog. Csak akkor támad, ha nincs lehetősége menekülni. A ló alapvetően jónak született. A balesetek egy része abból adódik, hogy az ember tudatlanságból, gögből, magasabb rendűségét helytelenül értelmezve elrontotta a lovat. Leggyakoribb baleset változatok a taposás, rúgás, harapás, tereptárggyal ütközés és a különböző eredetű esések.

A lóval kapcsolatban lévő embernek meg kell tanulnia a ló fejével gondolkodni, a ló ugyanis fejlett érzékszervei folytán a környezeti tényezőkre, azok változásaira sok esetben hamarabb reagál, mint az ember. Ez már elegendő egy baleset bekövetkezéséhez.

A gyakorlott tereplovast a tartós figyelem képessége, a ló minden test és hangjelzésének észlelése, az érdeklődő, vagy félni kezdő ló mozgás- és izomtónus változásának azonnali érzékelése, valamint az állandóan változó környezetre történő folyamatos ráhangolódás jellemzi. Az ülésbiztonság, a villámgyors szárkezelés csak rendszeres gyakorlás hatására alakul ki. Hozzáértésünk teszi lehetővé, hogy az elfogadható kockázat határán belül vegyük igénybe lovainkat. Kockázat nélküli közvetlen ember-ló kapcsolat nem létezik!

Vér Imre